

Kurkijokelainen

Kurkijokelaisen, hiitolaisen ja karjalaisen hengen vaalija ja ajankohtaisten kysymysten selvittäjä

×

Nro 4 • Perjantaina 22. helmikuuta 2008

59. VUOSIKERTA

Irtonumero 2 € (sis. alv 22 %)

Kiinnostaako karjalaisuuden tutkiminen

Mielenkiintoisia gradun aiheita

Muistan jatkosodanjälkeisen evakkoonlähdon kuin eilisen päivän. Elisenvaaran Sopen taloryhmän naapurukset lähtivät 21.9.1944 yhtenä kulkueena kohti uutta valtakunnanrajaa. "Amerikkalaiset", muiden muassa Äikäät, liittyivät samaan jonoon, ja iltapäivään mennessä saattueen pituus lähenteli jo kilometriä.

Järjestys oli kaikissa ajoneuvoissa suunnilleen sama. Hevosen vetämän muuttokuorman pohjalla oli muuttolaatikoita, ehkä muutamia huonekalujakin tai ompelukone, työkaluja yms. Sellaiset taloustavarat, joita oli tarvittu lähtöaamuun saakka, oli nostettu eväskorin mukana kuorma-vaunulla päällimmäisiksi.

Suurin osa kuormaustilasta oli kuitenkin varattu eläinten eväille eli 1-2 metriä paksulle heinäkerrokselle, jonka piti riittää ainakin muutamaksi päiväksi. Samalla heinät tarjosivat pehmeän alustan lapsille, naisille ja vanhuksille, jotka matkasivat siellä jopa 2,5 metrin korkeudessa. Kevytrakenteiset tikapuutkin siinä tarvittiin kiipeämistä varten.

Nautakarja oli sidottu kuorman perään, ja mielellään lehmät siinä heinätoivossa aluksi kulkivatkin. Kolme-neljä lehmää mahtui rinnakkain, ja jos lehmä oli enemmän, seuraavan rivin tikkyet olivat niin pitkät, että takimmaisat eläimet kulkivat osaksi lomittain päät eturiviläisten välissä.

Monilla miehillä ja joillakin naisilla oli ajoneuvonaan polkupyörä. Minäkin olin saanut sellaisen käyttööni. Se oli vanhoista jännöso-sista koottu rumilus. Sen sisäakumit olivat täynnä paikkoja, mutta silti tarvitsin pyöränpumpua useita kertoja päivässä. Sileiksi kuluneiden päällyksen kaiden sivurepeämät oli saatu kuriin joko halkeaman sisäpuolelle asetetulla vanhasta saappaanvarresta otetulla nahkatilkulla tai tiheällä rautalankasidoksella, joka oli kääritytty sekä pyöränrenkaan että vanteen ympärille. Ajomukavuudesta ei juuri voinut puhua.

Polkupyörän "omis-tajana" saatoin vaihdella vauhtiani kulkueen sivussa ja samalla seurata, miten

eri tavoin ihmiset suhtautuivat lopulliseen lähtöön. Korostan sanaa lopullinen, sillä sellaiseksi tämä lähtö koettiin.

Lähdön tuskaa, uskoa paluuseen

Talvisodan jälkeinen evakkoonlähtö oli erilainen, vaikka sekin oli täynnä murhetta ja luopumisen tuskaa, jopa vihaakin. Mutta siinä oli mukana myös uskoa: lähtö ei olisi lopullinen, palaisimme vielä. Jumala ei voisi hyväksyä sellaista vääryyttä, että suuri naapuri saisi riistää osan itsenäistä Suomea. Mehän halusimme vain elää rauhassa, ja olihan meillä se hyökkäämättömyyssopimuskin.

Jatkosodan aikaisen kotiinpaluun jälkeen kuulin sanottavan: "Oikeassa olim-

”Vaikuttivatko sota-ajan menetykset kuolemantapausten lisääntymiseen karjalaisen siviiliväestön keskuudessa vielä rauhan aikainakin?”

me, kun uskoimme. Historia korjaa kärsityn vääryyden aina – ja nyt se tapahtui näin pian!”

Syksyllä 1944 tuollainen luottamus historian oikeudenmukaisuuteen tuntui lapselliselta. Siinä joukossa, jossa minäkin olin mukana, kaikki näyttivät ymmärtävän, että se lähtö oli lopullinen, paluuta ei enää olisi. Vanhemman väen kasvoilta kuvastui toivottomuus: koko elämäntyö oli mennyt hukkaan. Mitä merkitystä tulevilla vuosilla enää olisi?

Vanha sanonta "miehet eivät itke" kahlitsi miehiä, mutta naiset itkivät avoimesti. Monien kuormien päältä kuului hillitöntä itkua, joka tempasi mukaansa myös lapset, vaikka heidän ymmärryksensä ei riittänyt käsittämään koko tapahtuman merkitystä. Vähitellen valitus vaimeni hiljaiseksi nyyhkytykseksi. Joku mummo puristi pienen lapsenlapsensa syvälle syliinsä. Olisiko hänessä sittenkin alku uudelle tulevaisuuden-toivolle?

Itkun aiheita emännille

Lehmät eivät olleet tottuneet kulkemaan pitkiä matkoja kovaa tietä pitkin.

Heikkokuntoisimmat niistä väsyivät jo parissa tunnissa ja putosivat polvilleen. Hevonen pysäytettiin, lehmä autettiin jaloilleen, ja matkaa yritettiin jatkaa. Sama toistui.

Kun juoma- eikä ruokataukokaan auttanut, jäljellä oli vain yksi vaihtoehto ja uusi itkun aihe tuomitun eläimen emännälle. Iltaan mennessä näin tien vieressä ojanpientareilla useita ammuttuja lehmiä, joiden kurkku oli leikattu auki verenlaskemisen takia. Saivathan perässä tulleet sotilaat ainakin lihaa syödäkseen.

Seuraavan yön nukuimme veljeni Veikon ja naapurinpoikien kanssa Parikkalassa heinäladossa syvälle heiniin kaivautuneina. Pikku lapset ja tytöt pääsivät vanhempiensa kanssa yöksi oikein asuinhuoneisiin.

Aamulla äiti muistutti, että oli syntymäpäiväni. Täyten 14 vuotta. Minulle sillä ei ollut suurtakaan merkitystä, mutta euroopalaisessa historiassa päivä muistetaan: Neuvostoliitto miehitti Tallinnan.

Ensimmäinen gradun aihe

Muistelen, että sotien jälkeen vuosina 1945-47 kuoli melko paljon tuttavapiiriimme kuuluneita tai ainakin nimiltään tuttuja ihmisiä, joiden ei olisi "pitänyt" vielä kuolla. Toisin sanoen heillä ei tiedetty olleen mitään vakavaa sairautta.

"Mikä ihme häneltä, eihä hää olt vielä vanhakaa? Liekö olt syvänhalvaus, ko rinnast ol ottant kovast. Ei keretty viemää lääkärikkää."

Tämäntapaisia arveluja kuultiin, kun tieto kuolemantapauksista levisi kuulupuheiden tai kuolinilmoitusten välityksellä. Jostakin vainajasta kerrottiin "varmana" tietona: "Sehä ei toipunt siit kotpaikan mänetyksest eikä pojan kaatumisest ensikää. Hää ol sanonst, jot hää ei jaks ainkaa uutta talloo ruveta rakentammaa eikä mittää peräpeltoo viljelemmää."

"Nii, kyllähä sen ymmärtää, ko hänelt ol siel kot-Karjalas kaik iha tip-top: hyvät rakennukset ja viljavat pelot. Ja se pojanpoikaki on viel nii nuor."

Näiden esimerkkien välityksellä haluan kysyä: "Vai-

kuttivatko sota-ajan menetykset kuolemantapausten lisääntymiseen karjalaisen siviiliväestön keskuudessa vielä rauhan aikainakin?"

Vertailututkimus voitaisiin tehdä esimerkiksi Kurkijoen seurakunnan kirkonkirjojen kuolemantapausmerkinnöistä vuosilta 1935-37 ja 1945-47 ottaen huomioon väkiluvun väheneminen. Nuoret opiskelijat eivät ehkä tiedä, että pakkoluovutetun Karjalan asukkaat olivat omien seurakuntiansa kirkonkirjoissa vuoteen 1948 (toim. huom. vuoden 1949 loppuun) asti. Kyseisiä kirkonkirjoja säilytetään Mikkelin maakuntaarkistossa. Jos otanta on tutkimuksen luotettavuuden kannalta liian pieni, aineistoa on helppo laajentaa ottamalla mukaan pari muutakin menetettyä Karjalan seurakuntaa.

Toisaalta tutkimusta vaikeuttaa se, ettei menneinä aikoina kuolinlyytiä tutkittu ja merkitty muistiin niin tarkasti kuin nykyisin. Haastattelututkimusta taas haittaa se, että esimerkkivuotina kuolleiden omaiset alkavat olla jo melko iäkkäitä tai he olivat tuona ajanjaksona vielä lapsia. Näin ollen tässä ehdottamani tutkimus perustuisi pääasiassa kirjalliseen lähdeaineistoon.

Toinen gradun aihe

Viime vuosina on puhuttu paljon ns. sotalapsista. Tällä sanonnalla tarkoitetaan niitä lapsia, jotka vietiin tai lähetettiin sotaa ja puutetta pakoon lähinnä Ruotsiin, mutta jonkin verran myös

”Miten sodan kokemukset vaikuttivat näiden lasten psyykkiseen ja fyysiseen terveyteen tai heidän myöhempiin sosiaalisiin suhteisiinsa?”

Tanskaan. Muistaakseni väitöskirjaksi asti on tutkittu näiden lasten sopeutumista ensin ruotsalaiseen ja sitten taas suomalaisen kotiin. Samalla on selvitetty, millaisia psyykkisiä traumoja esimerkiksi kielivaikeudet ja kulttuurierot näille lapsille (ehkä) aiheuttivat.

En ole huomannut, onko kukaan tutkinut yhtä perusteellisesti "varsinaisia" sotalapsia eli niitä, jotka olivat itse pommituksissa,

Sivuillamme TÄNÄÄN mm.

Vanha kuva Kurkijoelta 3
Beata Antikaisen kuulumisia 4
Hamusen mummo 5
Pitäjälehtiseminaari 5
Heikinmaa: Sota-aika, osa 9 6-7
Lyyli: Muuttuuko maailma? 7

Seuraavat Kurkijokelaiset ilmestyvät 29.2., 14.3., 28.3., 11.4., ...

Nurminen-Lempinen Liiton hallitukseen

Kurkijoki-Säätiön hallituksen puheenjohtaja ja Kurkijoki-Seuran hallituksen jäsen Anna-Maija Nurminen-Lempinen Espoosta on valittu Karjalan Liitto ry:n hallitukseen. Anna-Maija kuuluu niin ikään Liiton liittovaltuustoon Keski-Karjalan pitäjäjyhteisöjen edustajana. Myös Hiitolan Pitäjätseuran puheenjohtaja Jouko Hämäläinen kuuluu nykyisin Liiton hallitukseen. Kuvassa Karjalan Liiton hallituksen puheenjohtaja Markku Laukkanen Anna-Maijan kanssa. Kuva on muutaman vuoden takaa ja otettu pitäjäsäätiöiden tapaamisessa Helsingissä.

menettivät kotinsa, lähtivät evakkoon, joutuivat eroon ystävästään ja kavereistaan (monet perheestäänkin).

Heistä, jotka kaiken tuon koettuaan palaivat Karjalaan, olivat taas pommituksissa, joutuivat uudelleen evakkoon, kulkivat paikasta paikkaan ja koulusta kouluun sekä kokivat joka muutossa ystävyys-suhteiden katkeamisen.

Mitä vaikutti lapseen se, että esimerkiksi Elisenvaaran suurpommituksissa moni lapsi näki läheltä omaisensa kuolevan? Omiin uniini on usein palannut näky likaisesta ja repaleisesta pikkutyöstä, joka kädet koholla ja itkien juoksi pitkin Elisenvaaran asemalaituria äitiä etsimässä, kunnes ystävällinen vieras aikuinen

otti hänet huostaansa. Entä olemmeko tulleet ajatelleeksi, että lapsistakin tuli sotainvalideja ja että heitä myös kuoli sodassa?

Suuri joukko sota-ajan lapsia on kuitenkin vielä elossa. Kysynkin nyt ennen, kuin on myöhäistä: "Miten sodan kokemukset vaikuttivat näiden lasten psyykkiseen ja fyysiseen terveyteen tai heidän myöhempiin sosiaalisiin suhteisiinsa?"

Oma koulunkäyntini jäi sodan takia repaleiseksi. En siis kykene arvioimaan, minkä tiedekunnan opintoihin ehdottamani aiheet sopisivat. Mahdollisuuksien rajoissa voisivat olla psykologia, sosiologia, yhteiskuntatiede ja kenties lääketiede. Heitän kuitenkin haasteen karjalais-tutkijoille.

Eero Toiviainen

Sanan Voimaa

22.2. Hän ei salli kiusauksen käydä teille ylivoimaiseksi, vaan antaessaan teidän joutua koetukseen hän samalla valmistaa pääsyt siinä, niin että voitte sen kestää. 1. Kor. 10:13

23.2. Herra, sinä olet laupias, muista minua, osoita ikaikaista hyvyttäsi. Älä muista nuoruuteni synnejä, älä pahoja tekojani! Ps. 25:6-7

24.2. Näin kävi toteen profeetta Jesajan sana: ”Herra, kuka uskoi meidän sanomamme? Kenelle ilmaistiin Herran käsivarren voima?” Joh. 12:38

25.2. Kaikesta huolimatta monet hallitusmiehistäkin uskoivat Jeesukseen. Fa-

riseusten pelossa he eivät kuitenkaan tunnustaneet sitä, jottei heitä erotettaisi synagogasta. Joh. 12:42

26.2. Kääntykää vääriä teiltänne, hylättäkää pahat tekonne ja kuulkaa Herraa, Jumalaanne! Silloin Herra muuttaa mielensä ja säästää teidät onnettomuudelta, jolla hän teitä uhkaa. Jer. 26:13

27.2. Tehkää minulle niin kuin hyväksi näette. Muistakaa kuitenkin: jos tapatte minut, tapatte viattoman, ja silloin te syyllistytte murhaan, samoin koko kaupunki. Jer. 26:14-15

28.2. Minä tiedän sinun tekosi: sinä et ole kylmä etkä kuuma. Kunpa olisitkin joko kylmä tai kuuma! Mutta sinä olet haalea, et kuuma etkä kylmä, ja siksi minä oksennan sinut suustani. Ilm. 3:15-16

Syntymäpäiväonnittelumme

Anni Ilona Kojolle!
Hän täytti 50 vuotta Helsingissä 20.2. ja on syntynyt Juupajoella.

Linda, Antti
Ilari ja Kristiina
Terttu ja Aaro Kojo
(isä Kurkijoen Tervusta)
Marianna, Maritta,
Heikki ja Reijo perheineen

Merkkipäiviä

Eeva Kilpi (o.s. Salo) täytti 80 vuotta maanantaina 18.2. Espoossa. Tämä arvostettu kirjailijamme ja filosofian maisteri on syntynyt Hiitolassa. Vanhemmat olivat maanviljelijä ja

liikemies Solmu Aulis Salo ja Helmi Anna Maria Saharinen. Eeva Karin Kilpi on käynyt ensimmäisen luokan ja osan toisesta luokasta Elisenvaaran yhteiskoulussa Elisenvaarassa. Myös hänen koulunkäyntinsä siellä keskeytti talvisota. Tiedot koulun historiikista.

Viime numerossa

Äät ja ööt karkuteilla

Kurkijokelaisen viime numerossa 3/8.2.2008 olivat sivujen 2 ja 8 ns. leipäteksteistä hävinneet ä- ja ö-kirjaimet.

Painossa oli laitettu juuri noilla kahdella sivulla väärä asetus fonttien kohdalla. Ilmeisesti oli vahingossa valittu sellainen fontti eli kirjasin, joka ei tunne skandinaavisia vokaaleja eli meidän äätä ja öötä eikä ruotsalaista ääta.

Kurkijoki-Säätiön hallitus totesi, että onneksi virhe ei ollut lehden jokaisella sivulla. Olimme tyytyväisiä, ettei virhe myöskään osunut pääjuttuihin. Olihan niitä tekstejä hankala lukea, sillä aivonystyröitä sai oikein tosissaan ravistella, kun luki esimerkiksi mäntsäläläisestä Soini Hämäläisestä, josta kaikki äät olivat hävinneet taivaan tuuliin.

Pahoittelemme, mutta emme voi painattaa lehteä uudelleen. Olette olleet oikein ymmärtäviäsiä. Kiitos siitä.

Raija Hjelm

Kokouksia

Kurkijoki-Seura ry:n vuosikokous

sunnuntaina 9.3.2008 klo 14 Karjalatalon Sortavala-salissa, Käpylänselä 1, Helsinki. Sääntöjen määräämät asiat.

Kahvitarjoilu Tervetuloa

Hallitus

Perheutisia

Mirva (o.s. Lehtinen) ja Vesa Tirkkoson ja isosisko Mindan perheeseen syntyi 27.8.2007 potra poika, joka sai kasteen ja nimen Jose Jalmari kotonaan Vantaalla (Matar) 4.11.2007. Kasteen toimitti Risto Auvinen, ja kummeiksi lupautuivat Mari Tirkkonen, Mika Saunamäki ja Virpi Pääjärvi.

Jose Jalmarin Loimaan mummin Vuokko Lehtisen vanhemmat Aili (o.s. Vuorimäki) ja Paavo Lisinen olivat syntymänsä Kurkijoelta.

Neljä polvea. Elsa Koskinen on syntymänsä Kurkijoen Aromäeltä. Hänellä sylissään keskiviikkona 20.2. vuoden täyttänyt tyttärentyttärenpoika Topi Lisinen. Elsan tyttärenlää Pirkolla sylissään tyttärentyttärenpoika nelivuotias Veeti Lisinen. Poikien äiti Tiina Lisinen (o.s. Koskinen) seisomassa taustalla. Poikien isällä Ville Lisillä on myös kurkijokelaistausta. Villen isä on Seppo, jonka vanhemmat Aili (o.s. Vuorimäki) ja Paavo Lisinen olivat lähtöisin Kurkijoelta.

Kirje äidille W. W. P. 4.2.1940

Kirjoitan tässä aamuhämärässä pienen kirjelijapun sinne kotiin. Kiitos kirjeestäsi, jonka sain. Oli niin lohduttavaa lukea kirjettäsi, kun kerroit, miten käynteillä Jumalan sanaa kuulemassa ja kotona pidätte iltahartauksia.

Täällä tuntuu monta kertaa niin yksinäiseltä ja syn-

kältä elämä, kun ei kuule Jumalan sanaa. Ei ole sotilaspastorikaan käynyt iltahartautta pitämässä. Yksi aseveli minulla täällä sentään on, jonka kanssa keskustelemme uskon asioista kaikessa heikkoudessamme. Tuntuu rohkaisevalta kertoa toisillemme sydämemme murheista ja kaipauksista.

Niin, tänään on taas pyhäpäivä, vaikka täällä ei oikein tahdo muistaa viikonpäiväkään, kun aina on samanlaista touhua, oli sitten pyhä tai arki. On niin hämärää kirjoittaa tässä kynttilän valossa, kun vantka sammutti valot. En tiedä, oletteko sielläkin pimeässä.

Olen monta kertaa huolissani teistä siellä kotona, kun ne ryssät pörräävät koneineen joka paikassa. Monta kertaa hiljaisina hetkinäni tuntuu olevan niin paljon anteeksi pyytämistä sinul-

ta, rakas Äiti. Jumalalta olen pyytänyt anteeksi syntiäni ja lankeemuksiani. Tunnen, ettei hän minua hylkää.

Pyydän Jumalan varjelusta omalle pienelle perheellesi ja teille kaikille. Aion pyytää lomaa, että pääsisin vähän katsomaan niitä kotiasioita.

Terveisiä teille kaikille, lähettää täältä yksinäisyydestään

Lauri

Vanha kuva Kurkijoelta

Hän oli Raili Hakulinen

Kurkijokelaisen numeroa 3/11.2.2008 koristi yleiskuva Elisenvaaran yhteiskoulun tyttöjen voimisteluharjoituksesta koulun juhlasalissa. Vieressä olleessa kuvasuurenoksessa kaunis tyttö eturivistä oli Raili Helena Hakulinen, myöhemmin Tarvonen. Hän oli Rainar Hakulisen nuorempi sisar, Juhana ja Olga Hakulisen tytär kirkonkylästä.

Muistan ihailleen Railin runsasta kihartuvaa tukkaa, jollainen oli myös hänen veljellään Rainarilla. Raili kävi Elisenvaarassa keskikoulun. Sotien jälkeen hän asui perheineen Jyväskylässä, mutta hänen elämänsä sammui jo vuonna 1965 vaikeaan sairauteen.

Oheisessa koululuokassa otetussa kuvassa Raili Hakulinen istuu toisen rivin keskellä tummatukkaisen Veera Tommolan vieressä. – Haluan vielä mainita, että luokkakuvan 12 pojasta viisi kaatui sodissamme 1939-44. Viimeinen heistä oli Eino Juutilainen, joka kaatui 9.11.1944 Kolarissa.

Hellikki Mattlar

Kultainen Hamusen mummo

Olen syntynyt 23.12.1930 yhdeksänlapsiseksi lapseksi Heikki ja Hilda Väisänen perheeseen Kurkijoen Lapinlahdella. Isäni kuoli 19.5.1931 Viipurin lääninsairaalaan vatsasyöpään 53-vuotiaana. Minä olin siis vajaan viiden kuukauden ikäinen hänen kuollessaan. Kerron tämän siksi, että ymmärtäisitte millainen oli tilanne vuosina 1931-34. Isäni oli ollut takaamassa jotakin ompelukonekauppiasta. Kun tämä ei pystynyt maksamaan velkaansa, maksu otettiin takaajalta. Kotitilani Lapinlahdella oli 92 hehtaarin suuruinen, josta 15 hehtaaria peltoa ja loput metsää. Tila oli ostettu vasta 1920-21, ja rahat käytetty siihen. Oli 1930-luvun pula-aika. Äidilläni, jolla oli suuri perhe, ei ollut muuta mahdollisuutta kuin myydä metsää takauksen maksamiseksi.

Tapasin Onni Valkeapään vuonna 1953. Hän oli ollut kirjuriina, kun metsäparis-

sikka oli ostanut ”kaiken ostajalle 92 hehtaarin määrälta kelpaavan puutavaran. Oksat, latvat ja lastut jäävät taloon”, oli kuulunut kirjattava teksti. Takaus saatiin maksettua. Äidin usein käyttämä sanonta oli: ”Pihakuusikin vietiin.” Tämä kertoo sen, ettei äidilläni ollut liiemmästi rahaa. Olin ehkä 4-vuotias, kun lähdimme äidin kanssa kylään. Matkaa oli neljä tai viisi kilometriä. Tajusin jotenkin, että äiti oli kovin huolestunut. Hän oli henkisesti ja ruumiillisesti vahva ihminen. Hänellä oli usein tapana laulaa kävellessään tai työskennellessään. Kun kävelimme siinä tiellä, lauloimme ”Oi, katsohan lintua oksalla puun”, jota minäkin jo osasin.

Niin saavuimme Perä-Hamuseen. Äiti kertoi, että Helna-mummo oli hyvä ihminen. Äidillä oli jokin paperilappu esiliinan taskussa. Kun olimme olleet jonkin aikaa tuvassa, sanoi

tämä Helna-mummo minulle: ”Mene sinäkin tuonne ulos toisten lasten kanssa.” Siellä oli paljon lapsia, Petteri oli ehkä vuoden minua vanhempi.

Helna-mummo auttoi meitä

Kun aikuiset olivat toimittaneet asiansa, äiti käski minua tupaan. Kun teimme kotiin lähtöä, sanoi äiti kiitokset Hamusen mummulle ja vielä perään: ”Tee tästä paperi. Kyllä minä koitan sen sitten joskus maksaa.” Helna-mummo sanoi: ”Mene vain kaikessa rauhassa ja koita jaksaa lastesi kanssa.”

Jälkeenpäin sain selville, että paperi, johon äiti rahaa oli saanut, oli verolappu. Sitten kun aikaa oli kulunut niin paljon, että Helna Hamusen tytär Riitta ja miehensä Tuomas Heinonenkin olivat kuolleet, tämä Petteri, josta jo aikaisemmin mainitsin, jutteli minulle. Kun hän

oli käynyt läpi talon papeirit, oli siellä ollut sellanen nyssykkä papereita, joissa Helna Hamunen oli antanut rahaa lainaksi, ja niitä oli ollut monta monituista. Kysyin Petteriltä, oliko meidän äidin nimellä lappua. ”Ei ollut”, sanoi Petteri ja jatkoi: ”Lieneekö koskaan ollutkaan?” Tämä keskustelu tapahtui vasta 1960-luvulla Oripäässä tai Loimaalla Kurki-juhilla. Minä olin jo ollut tovin naimisissakin: meidät vihittiin vuonna 1952.

Elämä on kohdellut minua hyvin. Vaikka kaksi varatonta nuorta avioitui keskenään, ahkeroilma olemme saaneet kaikkea, mitä elämältä kohtuudella voi toivoa. Kaikki on hyvin.

Työntekotaito on köykänen kuljettaa mukana, tarvitsee sitä tai ei. Tämän on elämä toteen näyttänyt.

Kerttu Virtanen
o.s. Väisänen

Yhteydenotot ovat antoisia

Viime syksynä joulun alla minulle soitti Kerttu Virtanen. Hän oli lueskellut vuoden vanhoja Kurkijokelaisen numeroita, joita ei miehensä sairauden vaatiman hoitotyön ja myöhemmin hänen kuolemansa uuvuttamana ollut jaksanut eikä ehtinyt lukea. Silloin hänen silmiinsä oli osunut kirjoitukseni, joka oli vastaus ja lisäselvitys lehdessä aikaisemmin julkaistun valokuvaan ”Lapinlahdella 1935”. Kuva oli tuttu, oli meilläkin isän kokoelmissa.

Tuossa ryhmäkuvaan on Tuomas ja Riitta Heinosen ja ja Pekka ja Eeva Kiiskin perheet. Keskellä istuu vanhempi nainen, jota isämme oli aikoinaan kutsunut Hamusen tädiksi tai mummoksi. Sisareni ja minä muistamme isän äänen kunnioittavan sävyn. Kuvan ilmestyminen lehdessä ja tiedot muista henkilöistä selvitti meille sen, että Helena Hamusen äiti oli isoisoisämme Pekka Kiiskin sisar Liisa ja syntynyt Elisenvaaran Kiiskilässä vuonna 1838. Kuka tietää, olisiko Hamusen tädillä ollut ehkä jokin osa jopa meidän isämme nuoruuden ”kulkurivuosien” tapahtumissa.

Kerttu Virtanen halusi kertoa minulle oman perheensä elämään ja Helna Hamuseen liittyvään tapahtuman. Minua kertomus liikutti kovasti. Haastettiin puhelimesta pari kertaa. Sitten sain käsin kirjoitettuna kertomuksen ja lupasin kirjoittaa sen ”puhtaaksi”. Valitettavasti suullisen kertomuksen kurkijokelaista murretta en pystynyt toistamaan.

Marjaliisa Laine o.s. Kiiski
Riihitie 19 A 12 00330 HELSINKI

Karjalaiset pitäjälehdet osa Suomen lehdistöä

Pitäjälehdet levikki- ja taittokysymysten äärellä

Karjalatalolla Helsingissä 2.-3.2. pidetyssä Karjalan Liiton järjestämässä pitäjälehtiseminaarissa olivat edustettuina Impilahtelainen, Jaakkiman Sanomat, Johannekselainen, Kurkijokelainen, Oma Suojärvi, Pyhäjärvi Vpl, Rautulaisten lehti, Räisäläinen ja Suvannon Seutu. Lehdet ilmestyvät hyvin eri tavoin neljästä 25 kertaan vuodessa. Pitäjälehtisämme on myös kerran vuodessa ilmestyviä julkaisuja. Osa lehdistä on sanomalehtipaperille painettuja tabloid-lehtiä, osa on aikakauslehden näköisiä.

Paikallinen ja läheinen lehti

Suomen noin 150 paikallislehden vahvuuksina ovat paikallisuus ja läheisyys, mitkä erottavat ne valtakunnallisista sanomalehdistä. Paikallislehdet luetaan usein erittäin tarkasti, koska ne kertovat lukijoiden lähiympäristöstä, paikallishallinnosta ja oman kunnan tapahtumista.

Kalle Keränen Suomen paikallis- ja aluetoimittajien liitosta kertoi paikallislehtien nykytilanteesta ja levikkikysymyksistä. Keräsen mukaan paikallislehtien tilaajamäärä on laskenut hiljalleen.

Karjalaiset pitäjälehdet painivat tavallaan samassa sarjassa: ne eivät ilmesty päivittäin ja ne kilpailevat lukijoista juuri läheisyydellä. Nekin luetaan yleensä erittäin tarkasti. Tätä selittää myös useiden lukijoiden toimiminen avustajina.

Tilaajat voivat tosin asua laajalla alueella, kotimaan lisäksi kaukana ulkomailakin. Jos paikallislehti puolella levikki on laskenut, joidenkin lehtiseminaarissa esillä olleiden pitäjälehtien levikki on sen sijaan jopa kasvanut jonkin verran. Myönteisen kehityksen syiksi arveltiin lehtien ulkoista uudistamista ja monenlaista markkinointia.

Mistä tilaajia?

Jaakkiman Sanomien toimittaja Tea Itkonen kertoi oman lehensä tilaajahankinnasta. Henkilökohtaisissa kohtaamisissa lehdele voidaan saada uusia tilaajia. Tällaisia tilanteita syntyy erilaisissa lukijataapahtumissa, kesäjuhlissa ja kirjamesseilla sekä sukuseurojen tilaisuuksissa.

Ikäluokka 40-50 on suuri haaste – samoin lehti voi joutua katkolle silloin, kun suvun iäkäs tilaaja kuolee ja tilauksen jatkaminen tulee kysymykseen. Nuorille ja lapsille kohdistettuja palstoja kannattaa myös harkita uusien lukijoiden kasvattamiseksi. Erilaiset lahjatilaukset ja tarjot ovat myös tuottaneet tulosta.

Yhteistyöllä eteenpäin

Kalle Keränen herätti keskustelua eri lehtien yhteistyöstä. Olisiko mahdollista vaihtaa juttuvinkkejä ja artikkeleita paikallislehtien kanssa? Kirjoittavatko paikallislehdet esimerkiksi karjalaisten pitäjäseurojen kesäjuhlista? Riittääkö siihen suuntaan lehdistötiedote tapahtumasta vai kannattaako tarjota valmiita juttua? Aktiivisuus puolin ja toisin voisi hyödyttää kum-

Kurkijokelaisesta seminaarissa olivat Kurkijoki-Säätiön hallituksen puheenjohtaja Anna-Maija Nurminen-Lempinen (oik.) ja päätoimittaja Raija Hjelm. Kuva Saija Pelvas, Karjalan Liitto.

paakin osapuolta.

Yhteiset ideat ja jutunaiheet myös pitäjälehtien välillä kannattaa muistaa. Seminaarin osanottajat toivoivat yhä enemmän yleiskarjalaisten aiheiden käsittelyä pitäjälehdissä. Toimittajat voisivat tarjota toisilleen eri puolilla Suomea asuvien kiinnostavien ihmisten haastatteluja.

Vaikka useimmat pitäjälehtemme ovat ilmestyneet kymmeniä vuosia, kaikki karjalaistaustaiset lukijat eivät tunne oman taustapitäjänsä lehteä. Keskustelussa nousi esille yleisen tietoisuuden levittäminen pitäjälehtien olemassaolosta. Ehdotukseksi tuli yhteisen esitteen kokoaminen, ja siinä olisi lueteltu kaikki lehdet yhteystietoinen. Tätä esitettä voitaisiin jakaa eri tilaisuuksissa.

Muoto ja sisältö

Sukuviestin toimitussihteeri Elina Kuismin kertoi lehden painatukseen ja ulkoasuun liittyvistä asioista. Hyvin onnistuneet värit, kuvitus, sommittelu, otsikointi ja kuhunkin juttuun sopivat tekstityypit ovat omiaan parantamaan lehden luettavuutta.

Lukemisesta pitäisi tulla vaivatonta ja miellyttävää kokemus. Nykyajan tekniikka ja taittajien sekä kirjapainojen mahdollisuudet parantavat lehtien ulkoasua ja vaikuttavat sisällönkin ymmärtämiseen.

Kaija Sipilä
Johannekselainen

Osa Karjalan Liiton järjestämään pitäjälehtiseminaariin osallistuneista lehtien toimittajista. Kolmas vasemmalta on Jaakkiman Sanomien uusi päätoimittaja Riitta Reuhkala. Kuva Saija Pelvas, Karjalan Liitto.

Isän kanssa sillalla

Nään Kopsalan kunnaat ja koivikkoahaat.
Asilan koskensäällä seistä saan.
Veden pauhua kuulen,
annan hyväällä kasvoja tuulen.
Maisemat kauniit nuo kiehtoo niin.

Rannalla Laatokan seisoi isän lapsuuskoti kerran.
Hän siellä syntyä sai ja kasvaa
kera suuren sisarusparven pois polvihousuistaan.

Sota yllätti Karjalan kansan,
pois kotoa pakotti lähtemään.
Kaik' jäädä sai, mi rakasta ollut ois',
kotitalo ja tanhuat tutut.

Tykin kumu kaukaa kuului,
pelko kiirehti lähtijää.
Tieskö tuota silloin kukaan,
josko koskaan palata vois?

Puol' vuosisataa aikaa vierinyt lie,
kun koti-Kopsalaan palasi isäni tie.
Maisemat muuttuneet, puskittuneet meitä tervehti.
Osa taloista poissa: purettu, poltettu.

Pihapiirissä metsittyneessä alla tuuheiden kotikuusten
Isä mulle näytti lapsuudenmaisema: kotikoivut
kellarin kuppeella, rauniot kotitalon, aita, navetan.
Palas' ajatukset aikaan lapsuuden.

Isän tunteet helpottuneet ma nähdä sain
ja kokea sisäistä rauhaa
kanss' vierellä isän, kotipihallaan,
käen kukkuissa Karjalan mailla.

A. N.

Runossa kerrotaan Eino Parkkalista, joka lähti evakkoon Hiitolan Kopsalasta.

sittenkin päästä perille.

Elimme sota-aikaa, henki on aina vaarassa. Siihen oli totuttava, oli tilanne mikä hyvänsä. Ja vihdoinkin alkoivat vilahdella Valamon saaret ja pääkirjon torni myrskyn keskeltä, siten kippari osasi ohjata laivan oikealle reitille, joten saavutimme onnellisesti määränpään ja alukseemme lipui rauhallisesti Luostarin lahteen, johon tuuli ei käynyt. Tuntui oudolta, kun laiva ei keinunutkaan, mutta laivassa olijat kyllä keinuivat.

Onnellisesti huojuvat

Laiva saapui onnellisesti Valamoon ja kiinnitettiin Luostarin laiturisiin runsaat kaksi tuntia myöhässä. Merisairaajat ja läpimärrät matkustajat pääsivät vihdoinkin kovalle maaperälle, joka tuntui keinuvan aikalailla. Mutta kaikki olivat onnellisia ja kiitollisia etevälle kipparille, koska päästiin onnellisesti perille.

Satamasta hajaantui onnellinen joukko matkalaisia kukin omille teilleen. Minä menin suoraan kämpälle, joka sijaitti työmiehen talossa. Se taas sijaitsi 200-300 metrin päässä itse luostarista. Tässä rakennuskokonaisuudessa sijaitsivat kaikki työnjohtajien ja työntekijöitten asunnot. Lisäksi siinä olivat navetta, talli ja varastotilat. Ne oli rakennettu neljän muotoon, joten keskelle jäi laaja sisäpiha.

Koska tehtäviini silloin kuului valvoa sotavankeja, jotka työskentelivät maataloustehävissä, sillä armeija viljeli luostarin maita ja sillä oli myös nautakarjaa maidon ja voin tuottamista varten, sillä karja ja maanviljelys

toistä vastaava työnjohto ja työväki oli majoitettu näihin rakennuksiin.

Sisällä kaikki hämmästyivät kovin ja kyselivät kilvan: ”Kuinka olet siinä? Miksi olet aivan märkä? Eihän näin kovalla myrskyllä kukaan lähde vesille.” Vastailin, minkä kerkesin: ”Se ei ollut minusta kiinni. Koska laiva läksi, niin minä kävin kyytiin, ja nyt ollaan tässä, vaikka vähän märkänä. Totta puhuen kyllä minuaakin pelotti. Kun Kelpältä lähdettiin, niin tuntui siltä, ettei siitä millään hengissä selvitä. Mutta tässä sitä nyt ollaan. Näin märkä olen siksi, että minä ja yksi toinen nuori poika matkustimme kannella, koska hytti oli aivan täynnä ja siellä olevat naishenkilöt rupesivat voimaan pahoin. Koska aalto pyyhki yli kannen, niin me pojat vähän kastuimme, mutta kyllä kesä kuivaa.”

”Kyllä täälläkin vähän ihmeteltiin, kun vartiomiehet soittivat sumukelloa tunnin ajan. Ajattelimme, kuka hurjapää oli lähtenyt näin kovalla myrskyllä vesille.” Oli nimittäin määrätty, että kovan sumun tai myrskyn yllätyksessä soitetaan luostarin kirkon tornikelloa, jonka ääni ohjaisi sitten myrskysä tai sumussa olevaa alusta oikeaan suuntaan. Koska Kelpä oli ilmoittanut, että Voima oli ohittanut sen noin klo 14. Kun kahteen tuntiin ei vielä näkynyt mitään, niin silloin miehet aloittivat sumukellon soiton. Kuuliko kippari soittoaänten, sitä en tiedä. Me kannella olivat emme kuitenkaan sitä kuulleet, mutta sillä kertaa matka keskin puolta kauemmin.

Jatkuu...

Muuttuuko maailma – ja mihin suuntaan

Olen tuota asiaa miettinyt monta kertaa ja todennut, että muuttuuhan se. Suunta vain on arvoitus. Onko se oikea vai väärä? Viime aikoina olen huomannut, että on tapahtunut paluuta entiseen, vaikka laulussa sanotaan, että aika entinen ei koskaan enää palaa.

Parinkymmenen vuoden aikana on opetettu, että maito, voi ja kerma ovat kaiken pahan alku ja juuri. Tuli muotiin pesty maito, huuhdottu maito ja punainen maito. Tänä aamuna

sanottiin, että vanhuksien ruokaan lisätään kermaa ja rasvaa. On myös todettu, että vanhukset syövät enemmän ja ruoka maistuu paremmalta.

Minä olen oppinut kauan sitten, että kerman kera siitä saa kaksin verroin parempaa. Eihän se makuisti ainakaan minulta ole mihinkään hävinnyt, vaikka kuulun vanhempaan ikäluokkaan. Jos vielä jätettäisiin liiat lääkkeet pois ja mausteissa käytettäisiin suomalaisessa pellossa kasvatettuja tuot-

teita, niin johan vanhukset piristyisivät.

Tutkijoitakin on liikaa. Luulen heidän tarvitsevan koekaniineita siihen, miten tuotteet toimivat. Toinen asia, jota pohdiskelen on nuoriso. Pidän nuorista ja lapsista sekä lapsenmielisistä ja siksi olen surullinen nuorison tulevaisuudesta. Meillä ei median mukaan pitäisi olla luokkajakoa. Mielestäni mennään huonoon suuntaan, koska vapaan kasvatuksen saanut sukupolvi kasvattaa nykyisiä lapsia. Vastuuta ei oteta, eikä kukaan halua tunnustaa syyllisyyttään. Ennen vanhaan jahdattiin pirtulaivoja ja veneitä Suomenlahdella, ja voittajista ja voitetuista tuli kansan suussa suuria sankareita. Mutta silloin kansa kunnioitti presidenttiä, hallitusta ja virkavaltaa

sekä eduskuntaa. Nyt haetaan syyllisiä poliiseista. Eduskuntaan kelpaa, kunhan vain on korkeasti koulutettu. Pitäisiköhän eduskuntaan aikoville perustaa eri koulu?

Näitä muutoksia ja tapahtumia olen käsitellyt vähän huumori mielessä. Meillä on asiat hyvin. Lunta tuli, ja lapset pääsivät kelkkamäkeen. Eläkkeet tulee pankkiin, ja työttömyyttä, vanhuksia ja terveyttä hoidetaan hyvin ainakin puhujien mielestä. Suurkuntia syntyy kuin sieninä sateella. Kolmenkymmenen vuoden jälkeen aletaan niitä taas pienentää. Lumista, valoisaa kevättä kaikille kansalaisille, toivoo

Hautamäen Lyyli

Valtakunnassa kaikki hyvin!

50 VUOTTA SITTEN...

Kynän varresta taikka lukijan kynästä niin kuin toimitus sanoo

Mie taijan pyytii anteeks, ku mie en ole se oikii “Savonmuan Hilma” enkä ies syntyperäne kurkijokelainen. Mutko mie alotan alust. Miekö olin vielä pien tyttö äitin helmas siel Karjalassa, ni äit sano, että on sellaine pitäjä ku Kurkjoki. Ja siellä huastetua ni jot – ise ries ja kirves kiäs. Ja eikös käynt niin jotta ko mie kasvonn suuremmaksi ni mie mänin käymää Elisenvuarassa sikoi katsomua.

Ja sit ko mie vielä kasvonn ja kiertelin jos jossai, ni mäni vielä uuvestua käymiä, ja sit mie jäinki sinne asumua. Ja oikein miut otettii Kurkijoin kirjoji, ku sielt löyty se

alkua hiämöttii se mistä alussa sanon. Sinne jäi sekii kot, ja muat ja mannut piäl parissua. Sen jälkie on tuas eletty mones paikas ja tehty oikien paljo työtä.

Nyt ollua tiällä Savossa, mihä miun miehein tahto, ja nyt meillä on tuas oma kot. Ikän hänen oma tekone. Savolaisit sanotuo että hyö viihtyis vua piälismiehinä, mutta kyllä tämä Otto-poika töpinäks pannoo ja valmistuu tulluo.

Tämän meijän koin löytii täst tien ristist, niin että tulkua katsomua. Lämmitä kättä annettua ja puhetta jatkoks. Kesällä tiällä on kaunista. Ves välkkyy siel ja tiäl. Piäsöö onkimua ja uimua. Ja ku alkuu kärpäne eliä, ni turistij kulkua jos minne päin. Ko vua ymmärtäis aina heijän puhettoa.

Kiitoksii vua ku kehtuatta kuulla näitä uakkosii. Tätä Kurkijokelaista lehtii ku ruvettii perustamua, ni mieki lupasin panna markan päivänä taltee, jotta sais tilattuu sen lehen. Mutta ei pie vanhua muistua. Sille pitkä nenä ja mie olin kotona ku sitä koristetta juottii.

Sit löyty sellaine mies, mikä ol Savossa syntynnä, ja hiä tek meille koin vaikka kerruu tarpeista. Ja nyt

Ei jatkeu tarvi.

Jotta luvettua ja muistetuua tätä meijän lehtii. Sehä on ku kappale sitä rakasta Karjalua. Ja sit vielä terveiset Martta-siskoloille. Laskiaineki on vielä lähellä ja tullua mielehe hevoskyyvit ja ompeluseurat. Nii että hyvvi kyytilöi vua. Terveiset sinne ja tänne kuka missäki lie.

S. M. H.

Juttu on julkaistu Kurkijokelaissa nro 8/1958 tasan 50 vuotta sitten lauantaina 22.2.1958.

Terveyskeskuksen odotushuoneessa oli kaksi lasta ja punkkari. Lapset leikkivät aikansa keskenään, kunnes toisella välähti: ”Nyt minä tiedän, miksi tuo peikko on täällä! No, tietysti siksi, ettei sillä ole häntää!”

Punajuuriasetelmassa vasemmalta raitajuuri, keltajuuri ja punajuuri. Kuva: Kotimaiset Kasvikset ry/Teppo Johansson.

Punajuuri on vuoden vihannes

Versoista uunipunajuuriin - borssista rösteihin

Punajuuren maku on makean pähkinäinen. Juuri nyt punajuuri maistuu keittoina, patoina ja uuniruokina. Valmiiksi soseutetusta punajuuresta syntyy sosekeitto käden käänteessä. Punajuuriröstejä saa valmiina. Vai kokeilisiko marinoitua punajuurta mozzarellan ja limettikastikkeen kera?

Syvän punainen punajuuri, oikeammin punajuurikas, on suomalaisille vanhastaan tuttu. Ruoan ammattilaiset ja ruokaa harrastavat osaavat punajuurta edelleen arvostaa. He puhuvat mielellään punajuuren puolesta ja pitävät punajuurta inspiroivana ja monikäyttöisenä raaka-aineena.

Nuori polvi, alle 35-vuotiaat aikuiset, nuoriso, koululaiset ja lapset eivät enää tunne punajuurta omakseen. Varttunut väki puolestaan käyttää punajuurta tavallisimmin vain etikäsäilykkeenä ja rosollin aineksena. Moni on punajuurta itsekin viljellyt.

Nyt on syytä koota eri tahot tarttumaan toimeen punajuuren puolesta, jotta punajuuresta saadaan koko kansan juures. Elintarviketeollisuudelta ja kasvien muilta jatkojalostajilta toivotaan lisää puolivalmisteita ja herkullisia valmisruokia punajuuresta niin vähittäiskäyttöön kuin suurkeittiövalikoimiinkin ja kaupalta ponnistuksia tuoda nämä esiin.

Tuttu punainen

Punajuuri sijoittuu kasvien viiden värin kartalla sinisen, purppuran ja violetin ryhmään. Verenpunainen väri on nimeltään betasyaniini. Punajuuren poikkileikkauksessa näkyvät renkaat johtuvat paksuuskasvusta, jossa kuoren alle kehittyvät sisäkäisiä soluvyöhykkeitä.

Keitettäessä punajuuret luovuttavat väriä ja värjäävät padassa tai kattilassa olevat muut ainekset. Väri on kaunis, ja sitä käytetäänkin hyväksi niin ruoanval-

mistuksessa kuin elintarviketeollisuudessa. Kun punajuuret keittää kuorineen ja juurineen, väri ei karkaa. Kypsyminen vie reilun tunnin. Keitetyistä punajuurista kuori irtoaa helposti käsin tai juuresveitsen avulla.

Raidallinen, keltainen, valkoinen

Raita-, kelta- ja valkojuurikkaat maistuvat punajuurelta. Halkaistusta raitajuuresta näkyy, kuinka valkoista maltoa koristaa tikkataulu-maisesti vaaleanpunainen raidoitus. Raakana raidoitus erottuu, mutta haalenee huomattavasti keittäessä.

Raitajuuri onkin elegantin ohuina, raakana marinoituina viipaleina. Viinietikan hapokkuus pukee raitajuuren makua. Raakamarinoinnin lisäksi raitajuuri sopii vokattavaksi eli pikapaistettavaksi pannulla pienessä öljymäärässä ilman kantta. Makua voi tehostaa ripauksella (ruoko)sokeria.

Keltajuuri suorastaan hehkuu kullankeltaisena. Se maistuu hieman punajuurta miedommalta ja makealta. Väri säilyy hyvin ja syvenee keittäessä. Keltajuuri maistuu herkulliselta niin raakana kuin kypsänäkin. Valkojuurta voi pitää albiinona punajuurena. Sen punajuurimainen maku on mieto ja makea.

Luonnonvaraisena punajuurta kasvaa edelleen Välimeren maissa ja Lounais-Aasiassa. Samasta kanta-muodosta kuin punajuuri ovat kehittyneet myös sokerijuurikas, rehujuurikas ja lehtijuurikas eli mangoldi.

Punajuuren lehteviä, nuoria naatteja on entisaikaan käytetty pinaatin tapaan. Tuolloin itse juuri varattiin lääkinällisiin tarkoituksiin. Nykyään Euroopassa viljellään salaattikäyttöön pieniä punajuurikkaan lehtiä. Suomessa näitä ei ole saatavana. Sen sijaan muutama yrittäjä tuottaa kasvihuoneissa punajuuren versoja, jotka näyt-

tävät upeilta ja maistuvat herkullisilta.

Lämpimiä klassikkoruokia

Klassikkoruoista löytyy monia, ehkä osin unohduksiin jääneitä punajuuriherkkuja. Kokeilemisen arvoisia juuri nyt ovat borssi, lindströminpihvit, punajuurisosekeitot ja punajuuriröstit. Soseutettu, kypsä punajuuri antaa perunasoseeseen hienon värin. Kesällä sadon ensimmäisillä pikkupunajuurilla herkutellaan kuten uusilla perunoilla. Ne keitetään ja nautitaan sitruunavoivaahdon tai laadukkaan öljytilkan saateleminä.

Talvella punajuuri kannattaa lohkoa ja paahtaa uunissa. Ennen uunia pyöräytys öljyssä, mausteeksi ripaus suolaa, rouhaisu pippuria, tilkka hunajaa ja muutama oksa timjamia. Makeus korostuu, joten sen vastapainoksi kannattaa punajuurille pirskotella muutama tippa balsamicoa, viinietikkaa tai sitruuname-

hua. Toinen tapa valmistaa uunipunajuuret on kääriä juurikkaat folionyytteihin kokonaisina. Kypsyminen kestää 150-asteisessa uunissa 1-3 tuntia koon mukaan. Jos tarvitsee vain yhden tai kaksi kypsää punajuurta, kannattaa käyttää mikroaaltouunia. Pari punajuurta kypsyy 8-10 minuutissa täydellä teholla. Loistava kastike uunipunajuurelle syntyy, kun maustaa tuorejuuston raastetulla piparjuurella.

Punajuuren käyttö raakana on vielä harvinaista. Hienoksi raastettu, suikaloitu tai ohueksi viipaloitu punajuuri maistuu ja säilyy hyvin öljy-balsamicokastikkeella täydennettynä. Salaatissa punajuuren kumppanina maistuvat omena tai appelsiini ja yrteistä minttu, salvia tai rosmariini. Lisäksi sopivat sinihomejuusto, vuohenjuusto, feta tai haloumi eli melko voimakkaat juustot, miksipä ei myös kotoinen leipäjuusto. Punajuurisalaatin viimeistelevät pähkinät.

Punajuuren hienosta vä-

Punajuuri-sipulikeitto lämmittää. Kokeile flunssan ensi oireiden ilmaannuttua. Kuva: Kotimaiset Kasvikset ry/Tommy Selin, Slidemanian.

ristä on hyötyä, kun tehdään punajuuririsottoa. Samaan tapaan voi valmistaa kauriin punajuuricouscousin, punajuuri-vehnärisoton vehnä- tai spelttijyvistä tai punajuuribulgurin. Muita moderneja tapoja käyttää punajuurta ovat punajuuriritimbaalit ja -terriinit tai punajuuripesto keitetystä punajuuresta. Leivonnassa voi yllättää värjäämällä leipä- tai vaikkapa grissinitai-kinan punajuurella.

Hyvä ravintoarvo

Punajuuri sisältää monipuolisesti kivennäisaineita: paljon kaliumia, kalsiumia, mangaania, natriumia, kuparia, rautaa ja sinkkiä. Vitamiinejakin punajuuresta saa mukavasti. Beetakaroteenin lisäksi löytyy E-, C- ja B-ryhmän vitamiineja. Merkitävänä voi pitää folaattia, joka vaikuttaa punasolujen uusiutumiseen ja aineenvaihduntaan sekä verisuonten hyvinvointiin. Folaatin saanti on suomalaisten ruokavaliossa vähäistä.

Punajuuri kerää maa-perästä nitraatteja, joten sitä ei suositella alle yksivuotiaille lapsille. Nitraatti voi muuttua elimistössä nitriitiksi ja heikentää hemoglobiinin kykyä kuljettaa hapetta soluille. Kasvien

keittäminen ja kuoriminen vähentävät nitraattipitoisuuksia.

Punajuuri-sipulikeitto

1-2 punajuurta
2-3 sipulia
2-3 rkl öljyä
2 valkosipulinkynttä
1 tl basilikaa
1 tl meiramia
1 laakerinlehti
1 kasvisliemikuutio
mustapippuria
2 dl punaviiniä tai rypälemehua
3-5 dl vettä

Kuori ja suikaloi punajuuret. Kuori ja lohko sipulit. Kuumenna punajuurisuikeleita ja sipulilohkoja öljyssä miedolla lämmöllä noin 20-30 minuutin ajan. Lisää murskattu valkosipuli ja mausteet sekä osa viinistä. Anna hautua 15-20 minuuttia. Lisää loput viinistä ja vesi. Soseuta keitto tai tarjoa sellaisenaan.

Kotimaiset Kasvikset ry

Asianajajia

ASIANAJAJIA
on asianajajaluetteloon hyväksytty lakimies, jolla on säädetty kokemus ja taito. Asianajajan toimintaa valvovat Asianajajaliitto ja oikeuskansleri. Asianajajatoimistot hoitavat myös maksuttomia oikeudenkäyntejä ja oikeusturva-asioita.

Asianajotoimisto HEIKKI RANTANEN

Varatuomari
Julkinen kaupanvahvistaja
Kauppalankatu 9-11 B, Loimaa
p. (02) 762 2888, fax 762 2313
heikki.rantanen@kolumbus.fi

Asianajotoimisto JARI HEIKMAN OY

AA, VT Jari Heikman
AA, VT Katri Ranta-Eskola
VT Kaarina Nylamo
Turuntie 8-14, II krs. Loimaa
Puh. (02) 762 4400, fax 763 1301
jari.heikman@aatsto.inet.fi
www.heikman.com

ONKS TIETOO VASTAUKSET

1. Aleksei Kosyginin
2. salkuton ministeri
3. Puolan (Lech ja Jaroslaw Kaczynski)
4. metsäkana
5. noin 350 vuotta sitten
6. vuonna 1918 (väliaikaisena)
7. merimiehet
8. John Vikström
9. Niili (6 670 km)
10. kessu

MUSIIKKIVÄEN PALVELUPAIKKA LOIMAAN MUSIIKKI

Puh. (02) 7622 950
Oikokatu 3, Loimaa
Avoinna: ma-pe 12-18, la 10-14

KukkaBox

Puh. 762 2669

Vastapäätä Loimaan Aluesairaala

Erikoishammasteknikko

MARKO ROSENDAHL

Vastaanotto Heimolinnankatu 14 Loimaa

Ajanvaraus puh. (02) 763 1179

ERLUND-talo

Hengittävä hirsitalo. Rakenteissa ei muoveja eikä epäorgaanisia aineita. Englannin MTV:n valinta Suomen edustajaksi Grand Designs-ohjelmaan.
Asu terveellisesti, hengitä vapaasti unelmiesi talossa, Erlund-talossa!
MELLILÄN HIRSIYÖ
Ysitie 345, 32300 MELLILÄ
Kotimaan myynti:
Juhani Eklund p. 0400-530 979
e-mail: myynti@erlund-house.com